

Fórum rovatunkban a Közjavak folyóirat korábbi számaiban megjelent tanulmányokhoz érkezett hozzászólásokat, vitaindítókat, reflexiókat, megjegyzéseket közöljük, továbbá lehetőséget biztosítunk a szakmai eseményekről, konferenciákról szóló összefoglalók közzétételének is. A közös gondolkodás alapjainak továbbépítéséhez kíván fórumot biztosítani, továbbá a közjogi kutatások aktuális kérdéseinek megvitatásához, közvetlenül teret adva az aktuális témákkal kapcsolatos hírek megjelenésének, valamint a szakmai vélemények és különböző álláspontok közlésének a különböző jogágak közötti szabad és kötetlen kommunikáció jegyében.

AZ AMERIKAI ELNÖKVÁLASZTÁS HATÁSA AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ELLENI KÜZDELEMRE 2.0*

Lovas Dóra¹

A 2020. évi amerikai elnökválasztást a világ minden részéről nyomon követték, több országban is a közérdeklődés fókuszpontjába került a két, teljesen más szakpolitikai prioritásokat követő elnökjelölt küzdelme a vezetői pozícióért. Az eredményeknek nemcsak az USA-ra, hanem az egész világra hatásuk van, hiszen az Amerikai Egyesült Államok a világ egyik gazdasági vezetője és hozzáállása hatással lehet a továbbhaladás irányaira, így például a klímaváltozás elleni küzdelemre is. Az új elnök (Joe Biden) már kijelölte politikai irányvonalainak legfőbb támpilléreit, amelyek közül a klímaváltozás elleni küzdelemre vonatkozót, a 2020. november 05-ei szerdán közzétett Twitter bejegyzésében megerősítette. Az előző elnök – Donald Trump – kedvelt megnyilvánulási fórumának tekintette ezen közösségi oldalt, amelyet - úgy néz ki-, a hivatalba lépni készülő utódja is átvesz majd.

Előzmények

2017-ben az „Az amerikai elnökválasztás hatása az éghajlatváltozás elleni küzdelemre - Globális felmelegedés, mint létező probléma?” című

* DOI 10.21867/KjK/2020.4.5.

¹ Dr. Lovas Dóra, egyetemi tanárhelyettes, Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, Pénzügyi Jog és Közmenedzsment Tanszék; tudományos segédmunkatárs, MTA-DE Közzolgáltatási Kutatócsoport

blogbejegyzésünkben már írtunk arról, mekkora jelentősége van annak, hogy az Amerikai Egyesült Államokban milyen szakpolitikai irányvonalakat követő elnök teszi le a beiktatási esküt.² Barack Obama 2009-ben lett az USA elnöke és 2016-ig (két cikluson keresztül) töltötte be ezt a tisztséget. A megválasztását követően négy célt tűzött ki maga elé, amelyek közül az egyik az éghajlatváltozás elleni küzdelemre vonatkozó, sürgős és jelentős lépések megtétele volt. 2016 szeptemberében Obama és Hszi Csin-ping kínai államfő ratifikálták a Párizsi Megállapodást, így addig összesen 25 ország írta alá (amelyek a világ károsanyag-kibocsátásának kb. 39-41%-át adják). Az egyezmény végül 2016 november 4-én lépett hatályba, mivel teljesült azon feltétel (az Európai Unió és tagállamai általi ratifikációval), hogy azt legalább 55 állam ratifikálja, amelyek együttesen a globális felmelegedést okozó anyagok kibocsátásának 55 százalékáért felelősek. A Párizsi Megállapodás alapján elkészült az amerikai nemzet törekvéseit meghatározó nemzeti dokumentum (INDC) is, amely nagy előrelépés volt, annak ellenére, hogy szélesebb (kevésbé egyértelmű) értelemben megfogalmazott célkitűzéseket tartalmazott, mint az Európai Unió dokumentumában rögzítettek, mivel ezen utóbbi konkrétan megfogalmazza, hogy a közlekedésben, az energetikában, és az iparban mekkora csökkentést irányoz előre, illetve emellett célul tűzi ki a megújuló energiaforrásra történő fokozatos áttérést.

Donald J. Trump Twitter bejegyzése 1.

Forrás: Twitter

² Lovas Dóra (2016): *Az amerikai elnökválasztás hatása az éghajlatváltozás elleni küzdelemre - Globális felmelegedés, mint létező probléma?* <https://kozjavak.hu/az-amerikai-elnokvalasztas-hatasa-az-eghajlatvaltozas-elleni-kuzdelemre-globalis-felmelegedes-mint> (letöltés dátuma: 2020.december 14.)

2016 novemberében az éghajlatváltozás elleni küzdelem mellett elkötelezett Barack Obamát (2009–2017), a környezetvédelem kapcsán szkeptikusabb Donald Trump (2017-2021) váltotta elnöki székében.³ Az új elnök már a kampánya során is jelezte, hogy megválasztása esetén az USA ki fog lépni a Párizsi Klímaegyezményből - mivel véleménye szerint: az átverés, és csupán Kína találta ki - azonban kevesen gondolták, hogy a hivatali idejében ekkora figyelmet szentel majd ezen szakpolitikai terület elleni küzdelemnek. 2017. január 20-ai beiktatásával egyidejűleg a Fehér Ház honlapját frissítették, és eltűnt az Obama ciklus során külön létrehozott – amerikai és nemzetközi lépéseket tartalmazó - környezetvédelmi oldal. Miután tehát Trump Twitter üzenetek formájában is kifejtette – éghajlatváltozás valódiságát megkérdőjelező - véleményét, 2017. június 01-én bejelentette, hogy az USA felmondja a Párizsi Klímaegyezményt.

Donald J. Trump Twitter bejegyzése 2.

Forrás: Twitter

A kilépési nyilatkozatot nem mindenki fogadta kitörő lelkesedéssel, így e körben létrehozták például a „we are still in” mozgalmat, amelyben több mint 100 város, 9 állam, 900 vállalkozás és 183 egyetem vett részt. A vállalkozások között olyan nagy gazdasági szempontból domináns szereplők szerepelnek, mint a Facebook, Tesla, Apple vagy a Google. A mozgalom tagjai továbbra is kötelezőnek ismerték el - magukra nézve - a klímamegállapodást.⁴ Ezenkívül két kiemelkedő amerikai egyetem által elkészített tanulmány elemzése alapján az USA előnyei a kilépéssel, csupán rövidtávon érzékelhetők. A dokumentum előrejelzése szerint világszinten az átlagjövedelem 2100-ra

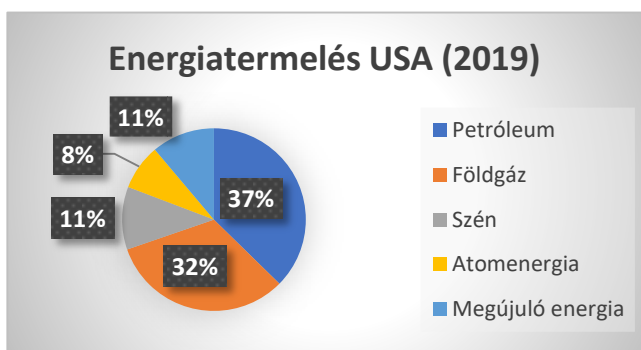
³ Szöke Diána (2017): *Az amerikai energia- és klímapolitika Barack Obama elnöksége alatt*, Külügyi Szemle, Különszám, 2017. 108-121. [https://kki.hu/assets/upload/08 - Szoke Diana.pdf](https://kki.hu/assets/upload/08_-_Szoke_Diana.pdf) (letöltés dátuma: 2020. november 6.)

⁴ Magyar Nemzeti Bank, *Az USA Párizsi Klímaegyezményből való kilépésének következményei*, <https://www.mnb.hu/letoltes/az-usa-parizsi-klimaegyezmenybol-valo-kilepesenek-kovetkezmenyei.pdf> (letöltés dátuma: 2020. november 6.)

23%-kal fog csökkenni, miközben a globális felmelegedés folytatódik, amely pedig 2016-hoz képest csaknem 36%-kal redukálja majd az USA GDP-jét. Az elnöki adminisztráció legnagyobb érve a munkahelyteremtés biztosítása, mint indok is megdőlni látszik, hiszen az analízis szerint a jövőben sokkal több munkahelyet lehet biztosítani az alternatív energiák termelésével, mint a hagyományoséval. Továbbá a szénipari dolgozók is az egyezményben maradást támogatták, mivel véleményük szerint úgy sokkal jobban tudják érdekeiket képviselni. Ezenkívül a környezetvédelemre, diplomáciai kapcsolatokra és az elnökök támogatói bázisára is hátrányos következményekkel jár egy ilyen döntés, amelyet a 2020.évi elnökválasztás alátámasztott.⁵

1. ábra

Az energiatermelés forrásának megoszlása az USA-ban (2019)

Forrás: a szerző saját szerkesztése az eia.gov adatai alapján

A globális felmelegedés elleni küzdelem korunk egyik legnagyobb globális kihívása, hiszen az éghajlatváltozás okozta számos negatív hatás ellen (például az átlaghőmérséklet emelkedése, szélsőséges időjárás jelenségek kialakulása, valamint termőföldek eltűnése, drasztikus csökkenése) országhatárokon átívelően kell megoldást találnunk.⁶ A hátrányos következményeket leginkább a fosszilis energiahordozókból származó üvegházhatású gázok kibocsátása okozza, ezért ezen tényezők megszüntetésének vagy legalábbis fokozatos és jelentős csökkentésének nemzetközi dokumentumok középpontjába állítása a globális egyezmények egyik legfőbb célja. Az USA energiatermelése a 2019.évi

⁵ Magyar Nemzeti Bank: *Az USA Párizsi Klímaegyezményből való kilépésének következményei*, 2017. július 16., <https://www.mnb.hu/letoltes/az-usa-parizsi-klimaegyezmenybol-valo-kilepesenek-kovetkezmenyei.pdf> (letöltés dátuma: 2020. november 6.)

⁶ Globális felmelegedés hatásai, <http://enfo.agt.bme.hu/drupal/sites/default/files/A%20GLOB%20C3%81LIS%20FELMELEGED%20C3%89S%20V%20C3%81RHAT%20C3%93%20HAT%20C3%81SAI.pdf> (letöltés dátuma: 2017. június 29.)

adatok alapján jelentős részben fosszilis energiaforrásokat takar, azonban az EIA (Energetikai Információs Igazgatóság) 2050-re a megújuló energiaforrásokból származó termelés és fogyasztás jelentős növekedését és a nukleáris termelés stabilitását prognosztizálja.⁷

Új elnök, új célok

A Párizsi Megállapodásban meghatározott kilépési időtartam 2020. november 04-én járt le (az új elnök beiktatására január 20-án kerül sor), így az USA már hivatalosan sem részes állama az egyezménynek.

A 2020-as amerikai elnökválasztáson Donald Trump ellenfele, a demokrata Joe Biden kampányában többször jelezte, hogy megválasztása esetén az országot visszavezeti a klímaegyezményhez, továbbá vállalja, hogy az USA-t 2050-ig klímasemlegessé teszi, támogatja a megújuló energiaforrások elterjesztését és egyéb környezetvédelmet elősegítő intézkedéseket ösztönöz. 2020. november 05-én, a klímaegyezményből való kilépés megtörténtének napját követően, Twitter üzenetben megerősítette korábbi állítását.⁸

Joe Biden Twitter bejegyzése

Joe Biden @JoeBiden · Nov 5, 2020

United States government official

Today, the Trump Administration officially left the Paris Climate Agreement. And in exactly 77 days, a Biden Administration will rejoin it.

Ma a Trump-kormány hivatalosan is kilépett a párizsi klímaegyezményből. Pontosán 77 nap múlva egy Biden-kormány ismét csatlakozni fog hozzá.

Forrás: Twitter

Nem meglepő az új elnök hozzáállása a klímaváltozás elleni küzdelemhez, hiszen már a jogi egyetemen, majd az 1973-as szenátori megválasztását követően, valamint 2009-2017 időtartam közötti alelnöksége alatt is egyik kiemelt fókuszpontja a környezetvédelem volt. Mivel csaknem nyolc évig volt

⁷ <https://www.eia.gov/outlooks/aeo/> (letöltés dátuma: 2020. december 6.)

⁸

https://www.elobolygonk.hu/Klimahirek/Klimavedelem/2020_11_06/joe_biden_elkotelezte_mag_at_a_parizsi_klimaegyezmenyhez_torteno_visszateres_mellett/fb?fbclid=IwAR1y0Tc9bzYuHT1dHXa1PRrEHAV4kR2yyTucuH5zhZ-XF4mnuj90ZhGWu0Q (letöltés dátuma: 2020. november 6.)

Barack Obama alelnöke, amely időtartam alatt végig támogatta vezetőjét a Párizsi Klímaegyezmény ratifikálásában, így megválasztása (és nyilatkozatai) előre prognosztizálták lépéseit. Biden 2030-ra tűzte ki az üvegházhatású gázok kibocsátásának felére csökkentését, illetve 2050-re azok teljes megszüntetését, ezáltal pedig jól fizető munkahelyek létrehozását és az Egyesült Államok vezető szerepének biztosítását a tiszta energiatechnológiák terén.⁹ Konkrétabb lépésekre 2021. január 20. után számíthatunk, hiszen akkor kerül sor Biden beiktatására.

Mindenesetre, ami a jövőt illeti, annak ellenére, hogy pozitív az új elnök megnyilvánulása, nem tekinthetünk el azoktól a nehézségektől, amelyekkel Obama is szembesült az elnöki ciklusa alatt. Előremutató, hogy több, a verseny piacon vezető szerepet betöltő vállalat kiállt – „we are still in” - a Párizsi Klímaegyezmény mellett, az EU és Kína is üdvözölte az irányváltást, azonban vannak a megállapodásnak ellenzői is. A kérdés belpolitikailag rendkívül érzékeny és éppen ezért kérdéseket vet fel, hogy az új elnök, hogyan és milyen hatékonyan tud eredményeket elérni, a fennálló konfliktusok és eltérő érdekek figyelembevételével.

Források jegyzéke:

- Lovas Dóra (2016): Az amerikai elnökválasztás hatása az éghajlatváltozás elleni küzdelemre - Globális felmelegedés, mint létező probléma? <https://kozjavak.hu/az-amerikai-elnokvalasztas-hatasa-az-eghajlatvaltozas-elleni-kuzdelemre-globalis-felmelegedes-mint>(letöltés dátuma: 2020.december 14.)
- Szőke Diána (2017): Az amerikai energia- és klímapolitika Barack Obama elnöksége alatt, Külügyi Szemle, Különszám, 2017. 108-121. https://kki.hu/assets/upload/08_-_Szoke_Diana.pdf (2020. november 06.)
- Magyar Nemzeti Bank: Az USA Párizsi Klímaegyezményből való kilépésének következményei, 2017. július 16., <https://www.mnb.hu/letoltes/az-usa-parizsi-klimaegyezmenybol-valo-kilepesenek-kovetkezmenyei.pdf> (letöltés dátuma: 2020.november 6.)
- Globális felmelegedés hatásai, <http://enfo.agt.bme.hu/drupal/sites/default/files/A%20GLOB%20C3%81L>

⁹<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/04/22/fact-sheet-president-biden-sets-2030-greenhouse-gas-pollution-reduction-target-aimed-at-creating-good-paying-union-jobs-and-securing-u-s-leadership-on-clean-energy-technologies/>(letöltés dátuma: 2020. november 6.)

[IS%20FELMELEGED%C3%89S%20V%C3%81RHAT%C3%93%20HAT%C3%81SAI.pdf](#) (letöltés dátuma: 2017. június 29.)

- <https://www.eia.gov/outlooks/aeo/> (letöltés dátuma: 2020. december 6.)
- https://www.elobolygonk.hu/Klimahirek/Klimavedelem/2020_11_06/joe-biden-elkotelezte-magat-a-parizsi-klimaegyezmennyhez-torteno-viszateres-mellett/fb?fbclid=IwAR1y0Tc9bzYuHT1dHXa1PRrEHAV4kR2yyTucuH5zhZ-XF4mnuj90ZhGWu0Q%20 (letöltés dátuma: 2020. november 6.)
- <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/04/22/fact-sheet-president-biden-sets-2030-greenhouse-gas-pollution-reduction-target-aimed-at-creating-good-paying-union-jobs-and-securing-u-s-leadership-on-clean-energy-technologies/> (letöltés dátuma: 2020. november 6.)